

mennek s a francia financierek, ha rászánják magukat a magyarországi utra, ha az időket alkalmasnak találják, maguktól is ide találnának.

Itthon van a helye most mindenkinek, a kinek féltetni valója van és aki joggal félteti a legközelebbi jövőtől az országot. Vajon idehaza annyira idegennek éreznék magukat és annyira haragudnának a honfitársaikra, hogy nincs kedvük közüjük jönni? Ezt nem akarjuk hinni, ellenzéki urak. Tegyük le felhőtlenebb napokra a turista-szenvedélyt és a külpolitikai szereplés vágyát; most gondoljanak a mi nyomoruságunkra, keressék föl, ismerjék meg és mutassák meg Magyarországot és amit az idején hívott, önérzetes és komoly segítség-hívással tenni lehet, azt tegyék meg az országnak.

Három városrész versenye az új polgáriért.

(Saját tudósítónktól.) A harmadik állami polgári iskola felállításának ügyével néhány hét előtt foglalkozott a tanács, de a kultuszminiszter ismeretes leiratára érdemleges határozatot nem hozott. A tanácsnak leginkább az okozott fejtörést, hogy hová javasolja a harmadik polgári iskola felépítését. A miniszter ugyanis kétezer négyszögöl kiterjedésű telket kért az iskola céljaira, ilyen hatalmas városi telek pedig egy tagban csak a külső perifériákon van. A városnak tehát magántelket kellene vásárolni, hogy eleget tessen a miniszter feltételeinek.

Támadt azután egy másik ütközőpontja is a kérdésnek. A harmadik polgári iskolára — amint már megírtuk — három városrész versenyez: Alsó- és Felsőváros, továbbá Rókus. Mind a három városrész olyan érveket hoz fel, amelyek kérésük jogosságát egyképtiszteletreméltóvá teszik. Alsóváros például azt mondja, hogy az ő területén nagyobb állami iskola nincs, mert a harmadik kerületi polgári iskola a Boldogasszony-sugárút legelében, tehát csaknem a belváros közepében van. Felsőváros is ugyanezt a nótát fújja. Van ugyan fölfelé állami felsőkereskedelmi iskola és arra van az I. kerületi állami polgári iskola is, de ezek is inkább a belvárosban vannak, mint Felsővárosban. Végül Rókus szintén nyomós érvekkel tud kirukkolni annak bizonyítására, hogy neki van a legtöbb joga az új állami intézethez.

A tanács, amikor az új iskola ügyével legelső ízben foglalkozott, egyelőre utasította a mérnökséget, hogy keressen alkalmas telket és készítsen terveket. Jánossy Gyula királyi tanfelügyelőt pedig megkereste, hogy bocssáson egy kis statisztikát a rendelkezésére arról, hogy mennyi tanulója van az egyik és mennyi a másik állami polgári iskolának és a tanulók között mennyi a szegedi és mennyi a vidéki? Amelyik iskolába több szegedi tanuló jár, abban a városrészben, vagy ahoz közel kellene az új iskolát elhelyezni.

A tanács fölhívásának most mind a mérnökség, mind a tanfelügyelő eleget tett. Tóth Mihály főmérnök úgy informálta a Délmagyarország munkatársát, hogy két tervet készített a mérnökség, mert csak két olyan nagyságu telket talált a város területén, amelyek a miniszter kívánta méreteknak megfelelő. Az egyik 2000 négyszögöles telek a Gedó-kert mellett, a másik a Kálvária-téren van.

— Az én nézetem szerint azonban egyik sem alkalmas iskola céljára — mondotta a főmérnök munkatársunknak. A Gedó-kert mellett lévő telek azért nem, mert olyan meszszi aligha lehet iskolába küldeni a gyerekeket, másrészt a környéken sok a korcsma s ott fog épülni az új kórház is. A Kálvária-tér már inkább megfelelne, de tönkretennének a tér jellegét, ha abból kétezer négyszögöl nagyságu területet kihalásztanánk.

Itt említjük meg, hogy van egy olyan kombináció is, amely a Petőfi Sándor-sugárút vonalára tervezi az új polgári iskolát, még pedig a sugárutnak azon a részén, ahol a Nagykörút azt keresztlülmetszi, esetleg távolabb, a lóversenytér felé.

A telek kiválasztásánál mindenesetre latba vetik majd a tanfelügyelő adatait is, amelyeket Jánossy Gyula ma bocsátott a tanács rendelkezésére. Ezek szerint a Boldogasszony-sugáruton lévő polgári iskolának 460 tanulója van, akik közül kétszáz a szegedi és kétszázhatvan a vidéki. A Madách-utcai állami polgári iskolába 524 diák jár, ezek közül 324 a szegediek és 200 a vidékiek száma. A tanfelügyelő átirata szerint a múlt évben a két polgári fiúiskola túlszűfolttsága miatt halván jelentkezőt kellett elutasítani. Megemlíti még a tanfelügyelő az átiratában azt is, hogy az ő véleménye szerint csakis az új polgári iskola felállításával lehet levezetni a szegedi iskolák túlszűfolttságát és nem harmadik gimnázium létesítésével. Ajánlja azonkívül a tanfelügyelő, hogy a tanács minden elvetetés nélkül járuljon hozzá a miniszter feltételeihez, amelyek szerinte elfogadhatók.

A tanfelügyelő érveléseinek az a magyarázata, hogy a tanács, amikor az új polgári iskola ügyét tárgyalta, sokallotta a kétezer négyszögöl telket, amelyen nemcsak iskolát és udvart lehet építeni, hanem fociball- és jégpályát is. Ezt pedig telekpazarlásnak tartaná. Éppen ezért már akkor megbeszélés tárgya volt, hogy fele akkora telek elfogadására és befektetéssel arányban álló térítési összeg megállapítására fogják kérni a kultuszminisztert. Érdemleges javaslatot egyébként a csüttörtöki ülésen hoz majd a tanács.

Az olasz miniszterelnök az osztrákellenes tüntetésről.

(Saját tudósítónktól.) Római jelentés szerint a kamara tegnapi ülésének végén Salandra miniszterelnök Casolini és Larussa képviselőknek válaszolt, akik sajnálatukat fejezték ki a hatóságok eljárásán, melyek a trieszti eseményekkel kapcsolatosak. E hó 8-án történt katanzárói diáktüntetéssel szemben igen energikusan léptek fel. A miniszterelnök a következőket mondotta:

— A közhatalom megtette kötelességét. Hozzáteszi és ez szól nemcsak a katanzárói, hanem a római és más diákoknak is, hogy sajnálatos cselekedeteket követtek el, amikor megkisérelték az államnak ott, ahol idegen nemzetek képviselőivel állottak érintkezésben, kellemetlenségeket okozni. E cselekvésekre azt az erős kifejezést kell használnia, hogy sajnálja azokat. A diákoknak meg kell érteni, hogy a belső vagy a nemzetközi politika irányítása nem az ő dolguk. A diákok tanuljanak, hogy jó polgárok váljanak belőlük. A kormány el van határozva megakadályozni, hogy ezek a tüntetések megismétlődjenek és bízik benne, hogy ezentúl minden agitációt be fognak szüntetni. (Élénk helyeslés és tetszészaj a szélső baloldalon.)

Larussa képviselő sajnálatát fejezi ki, hogy azokat a fiatalemberekkel szemben, akiket a tüntetésnél a legnemesebb érzelmek vezéreltek, hatósági erőszakot alkalmaztak. Casolini képviselő is sajnálatát fejezi ki a közhatalom túlerős eljárásán.

Rómából jelentik: Az egyetemet tegnap reggel nyolc óraker ismét megnyitották. A diákok tíz óraker összegyűltek az aulában, ahol a rektor beszédet intézett hozzájuk. Megérti érzelmeiket — mondotta — de mindennek van határa és ezért nyugalomra intette a diákokat. A diákok azt követelték, hogy az egyetem zászlóját tüzzék ki gyászfátyollal letakarva, de ezt a kérést nem teljesítették. A diákok nyugodtan hallgatták a rektor beszédét, csak néhányan zajongtak és gyászfátyollal letakart háromszínű zászlót tüztek ki az Athenaeum erkélyablakába, majd a tantermekbe mentek. A gyászfátyolos zászlót a rektor parancsára eltávolították.

Az iparfejlesztés reformja.

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara teljes ülésén elmondta Tonelli Sándor kamarai titkár.

(IV.) A kisipar támogatásának második kategóriája a közös műhelyek, szövetkezetek segélyezése. Itt a régi támogatási módok, illetőleg ugyanazok a támogatási módok, amelyeket a gyáripárnál említettünk, fenntarthatók volnának. Ezek részére az ingyenes gépsegély is megadható volna. Ezek ugyanis egyrészt nem az egyes iparosok támogatását célozzák, másrészt pedig megfelelnek az említett célnak, hogy tömegtermelésük révén a hazai szükséglet jelentékeny részét fedezzék. Szociális szempontból ugyanígy volnának támogatandók az ingyenes otthonok is, amelyek a jövő kézmű-iparos-generáció nevelése szempontjából mutatkoznak fontosaknak.

Főntosnak tartjuk a kisipar támogatásánál az olcsó motorikus erő biztosítását is. Minthogy azonban a motorikus erő felett nem az állam rendelkezik, hanem a városok, illetőleg az egyes városokban működő magántársulatok, a támogatásnak ezt a módját bizonyos átruházott hatáskörben a városoknak kellene átengedni. A magyar városoknak a közel jövőben — tekintettel a szükséglet nagy emelkedésére — új bevételi forrásokról kell gondoskodni. Célszerűnek tartanánk éppen ezért, hogy az állam bizonyos kisebb, de jövedelmező adónemeket, különösen lukszusadókat a városnak engedne át, de ennek ellenében köteleznék őket arra, hogy az iparosok részére az olcsó motorikus erő biztosításáról gondoskodjék. Hogy ennek az olcsó motorikus erőnek a biztosítása miként történjék, akár a város saját áramtelepéből közvetlenül szolgáltatja, akár pedig a városban meglévő erőműi-telep pénztárába befizeti az iparosok által fizetendő összeg egy részét, a cél szempontjából teljesen közömbös és a helyi viszonyok szerint esetről-esetre volna elbírálandó.

Végigmenve a gyáripár és a kisipar támogatásának különböző módzatain, még egy általános támogatási módra kell kiterjeszkedni, amely a gyáripárt és a kisipart egyformán érdekli és ez: a közszállítások kérdése, amit az 1907. III. t.-c. igen helyesen kapcsolt össze az iparfejlesztés ügyével. Sajnos azonban, hogy a közszállítások ügyét éppen hatóságaink nem vették túlságosan komolyan, sőt éppen a szimmagyar városok jártak elől igen gyakran a magyar ipar melőzésében. Szükségesnek mutatkozik éppen ezért, hogy a közszállítások ügyének ellenőrzése hatékonyra tétessék, mert hiszen az ipar támogatásának egyik legbiztosabb módja az, hogy az iparnak megfelelő munkaalkalmakat biztosítsunk.

Végezetül az új iparfejlesztési törvény életbeléptetését illetőleg figyelembe kell venni még egy szempontot és ez: az 1916. év végén lejáró vám- és kereskedelmi szerződések ügye. Nagyon könnyen megtörténhet az, hogy amennyiben az iparfejlesztési törvény még a vámkereskedelmi szerződések előtt lép életbe, egyrészt Ausztria, másrészt a külföldi államok arra fognak törekedni, hogy a vám- és kereskedelmi szerződések egyes rendelkezéseivel az iparfejlesztési törvény intézkedéseit ellensúlyozzák. Így a külfölddel szemben való pozíciónk, ha a törvényt már előbb megcsináljuk, megromlik. Míg ha előbb kötjük meg a szerződéseket, módunkban van, hogy azoknak esetleg hátrányos rendelkezéseit az iparfejlesztési törvény intézkedé-